

Ем. Кръстева

В българската литература ярко и трайно присъства образът на жената - майка, любима, съпруга. Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Елин Пелин, Йордан Йовков, Димитър Димов, Димитър Талев създават богата галерия женски характери със силно обаяние, носещи добродетели и пороци, красота и изкусителност, чувствителност и чувственост. Те са много различни в своята същности едновременно с това - еднакво подчинени на нещо общо и устойчиво - вечната женственост, която създава, съхранява и препредава живота като висша ценност. Такава е и жената в поезията на големите български поетеси - **Елисавета Багряна**, Дора Габе, **Блага Димитрова**. Когато обаче говорим за лирическите героини, сътворени от перото на женското творческо начало, трябва задължително да отбележим, че силата на внушението се крие в искреността и неподправеността на лично изживените, изстрадани и преосмислени истини за мястото на жената в един груб, негостоприемен, често пъти брутален живот.

Блага Димитрова продължава лиричното женско присъствие в българската поезия. Нейното виждане за света е много близко до това на Багряна, но в същото време е и индивидуално, неподражаемо, категорично заявено. Лирическата ѝ героиня - вечната жена, носи добродетелите на българката, съхранени през вековете, но в същото време е подвластна на модерното, съвременното начало. Днешният ден я поставя в нови, по-трудни и по-отговорни условия - да доказва себе си като личност, равна на мъжа, да твори бъдещето редом с него, и в същото време да съхранява своята неотразима женственост. В съвременния свят жената поема много роли - тя е и професионалист, и майка, и любима, и приятелка. Тези разнопосочни превъплъщения трябва да бъдат осмислени, осъзнати и приети като лична съдба. А това се оказва не винаги лесно. Героините на Блага Димитрова са освободени личности. Те носят порива към красивото, стойностното и новото в живота. В стихотворението „**Жена**” поетесата утвърждава вечното и непреходното в образа на жената. Заглавието на творбата не е избрано случайно - то е послание за същността на женското начало.

Жената съхранява ценностите в живота. Тя е сигурността, устойчивостта. В съвременния свят не е лесно да носиш такава сила: „Как тревожно е да си жена.” В обикновеното, потискащо, монотонно и несигурно ежедневие трябва да намериш сили да съхраниш духовните си добродетели и да ги изявиш. Всеки ден, всеки миг е нужно да надмогваш сивотата и еднообразието, да не се поддаваш на течението, а да отстояваш себе си - своето вечно търсещо неспокойствие, верността си към близките и към принципите си, нежността и топлината на отношенията. Много духовна сила се изисква „красота и усмивка да бъдеш”.

Жената е призвана да се противопоставя на всичко, нарушаващо хармонията в живота - на „изменчивия вятър“, на „загрубелия свят“. Тежка участ ѝ е отредена - тя, слабата, крехката и чувствителната, да бъде опора на силните мъже, да бъде твърда и волева. Съвременната жена е активна част от света. Тя е извоювала свободата сама да прави своя избор в живота. Но изборът носи и голяма отговорност, и много задължения. Поела своя път, героинята е длъжна да го следва през целия си живот:

От безбройните пътища земни
най-рискования да избереш -
безразсъдния път на сърцето...

Истинският път е този, който дава възможност да изявиш себе си и да оставиш диря след себе си. Той задължително е свързан с любовта, защото това е най-важното и смислоопределящо чувство за една жена. В любовта героинята намира и доказва своята същност. Това е верният път - може би безразсъден, неподчинен на логиката и разума, но носещ пълнота и удовлетворение на изживяванията. Не е достатъчно само да се отдадеш изцяло на любовта - трябва да съумееш да я запазиш през целия си живот. Това е тежкият житейски кръст - да бъдеш готова на пълно себеотдаване, а радостта от живота да се намери в това - „радост да даваш“. Чрез любовта жената става личност. Героинята е видяна в светлината на пълното духовно разкрепостяване - търсеца и определяща своя житейски път, заявяваща правото си на обич и избор.

Жената е вечно чакащата, прощаващата, търпеливата. Нужна ѝ е огромна нравствена сила, за да достигне до житейската мъдрост, че светът се съхранява благодарение на нейната устойчивост, интуиция, духовна щедрост и благородство:

И непроситото да простиш,
и да градиш живот от отломки.

Жената няма право на грешки. Извисила се над дребнавото, призвана да съхранява живота, дори и в най-трудните моменти от своя път тя трябва да съумее да запази най-ценното - любовта. Нужен е нравствен героизъм, за да успее от отломките на разрушен свят да изгради бъдеще за себе си и за другите. А това е висша отговорност: „Отговорност е да си жена.“

С тези думи поетесата въвежда втория мотив в стихотворението - за най-важната мисия в живота - майчинството. Само с няколко щрихи е разкрито великото тайнство - продължаването на живота. То изисква пълно, всецяло отричане от себе си, себераздаване докрай, без остатък. Жената знае, че новият живот се създава и гради с цената на нейния собствен. Но в това е смисълът на съществуването ѝ: „Вечност да сториш от краткия миг.“

Майчинството е пълно посвещаване. Любимата у жената отстъпва мястото си на майката, отдаваща цялата си възможна обич на своята рожба. Майчинството е благословено, то носи несравнимо с нищо друго духовно щастие. В същото време то е и огромна болка:

Всяка детска усмивка - със бръчка
да заплатиш и в косите със скреж.
Майчинството е безрезервно самоотричане:
Сълза по сълза на новото стръкче
своята хубост да предадеш.
Нищо за себе си да не оставиш.
Саможертва е да си жена.

Но може ли жената да избира между всичките си роли - на любима, съпруга, майка, на духовно самостоятелна личност? И никаква горчивина да не изпита от тази си участ. Истинската, вечната жена е всичко това заедно. Съдбата ѝ е отредила тежък жребий, огромна отговорност - вечно да претворява живота, да го пази, да бъде начало:

чистите извори да защитаваш -

просто, за да съществува светът.

И болката, и мъката, и трудностите си заслужават, когато са осмислени от висшата необходимост за продължаването на живота. От нея идват и самоувереността, и самочувствието на жената. Заслужено и с чувство за достойнство тя заявява: „Горда съм, че съм жена.”

Труден е житейският път на жената, но си заслужава да бъде извървян. Това е път, който води към бъдещето и към вечността. Няма лесни пътища за истинските човешки стойности. Те трябва всекидневно да се отвоюват от сивотата, от делничността.

Голямото прозрение на поетесата е, че жертвоготовността е личният избор на жената, за да изпълни докрай своята роля в живота. Героинята не се възприема като жертва в света, а заявява своята осмислена и приета безрезервно лична позиция на творещо и съхраняващо съществуването начало.

Стихотворението „Жена” се вписва изцяло в традициите на българската поезия, поставяща важни общочовешки проблеми - за духовния път на личността, за избора на житейска позиция, за мястото на жената в съвременното, за отговорността пред бъдещето.